

รายงานการตรวจสอบการดำเนินงาน

ศูนย์อาเซียนศึกษา

หน่วยตรวจสอบภายใน
สำนักงาน กศน.

รายงานผลการตรวจสอบการดำเนินงาน

ศูนย์อาชีวศึกษา

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๗

หน่วยตรวจสอบภายใน

สำนักงาน กศน.

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก - ค
บทที่ ๑ บทนำ	
- ความเป็นมาในการตรวจสอบ	๑
- วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ	๒
- ขอบเขตและวิธีการตรวจสอบ	๒
ขอบเขตการตรวจสอบ	๒
วิธีการตรวจสอบ	๒
- ระยะเวลาในการตรวจสอบ	๒
บทที่ ๒ ข้อมูลพื้นฐานศูนย์อาชีวศึกษา	๓
บทที่ ๓ ผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะ	
- ประเด็นการตรวจสอบที่ ๑ การดำเนินงานศูนย์อาชีวศึกษาเป็นไปตามนโยบายที่กำหนด	๙
- ประเด็นการตรวจสอบที่ ๒ การดำเนินงานศูนย์อาชีวศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	๑๗
ภาคผนวก	

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

สำนักงาน กศน. มีเป้าหมายในการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาให้ครอบคลุมทั่วประเทศเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียนให้กับกลุ่มเป้าหมายสตรีในทุกกลุ่มอาชีพและประชาชนทั่วไปให้สามารถใช้ภาษาต่างประเทศได้อย่างน้อย ๑ ภาษาในระดับที่สามารถติดต่อสื่อสารเพื่อประกอบอาชีพได้ตามบริบทและความต้องการของแต่ละพื้นที่ ตามนโยบายของรัฐบาลในการเพิ่มขีดความสามารถสตรีด้านภาษาสู่อาเซียน และนโยบายการสร้างโอกาสทางการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผลการตรวจสอบการดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษาสรุปได้ ดังนี้

๑. การดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษาไม่เป็นไปตามแนวทางที่สำนักงาน กศน. กำหนด กล่าวคือ การจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษายังไม่ครบทุกสถานศึกษา สถานศึกษาบางแห่งจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาแล้วแต่ยังไม่ได้ดำเนินกิจกรรมจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความรู้และความตระหนักให้กับประชาชนและกลุ่มเป้าหมาย และศูนย์อาเซียนศึกษาบางแห่งไม่ได้จัดการเรียนการสอนด้านภาษาต่างประเทศ อีกทั้งไม่ได้สำรวจความต้องการเรียนรู้ด้านภาษาหรือจัดระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนและกลุ่มเป้าหมาย ขาดการมีส่วนร่วมระหว่างภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคีเครือข่ายในกลุ่มประเทศอาเซียน ตลอดจนการรายงานผลการดำเนินงานและการจัดกระบวนการเรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง

๒. การดำเนินงานอาจไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจาก การบริหารจัดการภายในศูนย์อาเซียนศึกษาจะเน้นการนำเสนอในเชิงสัญลักษณ์และข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียนมากกว่าดำเนินกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชาสัมพันธ์และการดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง ครูและบุคลากรที่รับผิดชอบการดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษายังไม่ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียนและประชาคมอาเซียน และยังไม่มีความเพียงพอในการใช้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน)

สาเหตุ

๑. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการศูนย์อาเซียนศึกษายังไม่เข้าใจนโยบายหรือแนวทางการดำเนินงานและกระบวนการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนและประชาคมอาเซียน

๒. สถานศึกษาไม่มีนโยบายการใช้จ่ายงบประมาณที่ชัดเจน ซึ่งงบประมาณในการดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษาให้เจียดจ่ายภายใต้งบศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนไม่เพียงพอที่จะใช้ในการดำเนินงานหรือจัดกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง

๓. สถานศึกษาบางแห่งยังขาดพร้อมในด้านอาคารสถานที่ในการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา และขาดสื่อมัลติมีเดีย วีซีดี อุปกรณ์ที่ทันสมัย ห้องปฏิบัติการภาษา (ห้องแล็บ) ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานหรือจัดกิจกรรมให้เกิดประสิทธิภาพ

๔. ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการศูนย์อาเซียนศึกษายังไม่มีความเพียงพอในด้านการใช้ภาษาต่างประเทศและภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดหรือเป็นต้นแบบให้กับผู้เรียนหรือกลุ่มเป้าหมายเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีในการเข้ามาเรียนรู้ด้านภาษาในศูนย์อาเซียนศึกษา

๕. วิทยากรสอนภาษาหรือครูชาวต่างชาติหายากและค่าตอบแทนมีอัตราสูง สถานศึกษาไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะจ่ายค่าตอบแทน ซึ่งค่าตอบแทนวิทยากรหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องอัตราชั่วโมงละ

ไม่เกิน ๒๐๐ บาท ทำให้ไม่สามารถเปิดสอนภาษาให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

๖. กลุ่มเป้าหมาย ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะผู้ที่ขาดโอกาสทางการศึกษา ยังไม่ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้ด้านภาษาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตนเองอย่างแท้จริงเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๗. สถานศึกษาไม่ได้มีการติดตามผลผู้จบหลักสูตรว่าสามารถเพิ่มทักษะการใช้ภาษาเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือประกอบอาชีพได้หรือไม่ มีเพียงรายงานผลการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา การจัดกิจกรรม จำนวนผู้เรียนและผู้จบเท่านั้น

ผลกระทบ

การที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงาน หรือนโยบายในการใช้จ่ายงบประมาณที่ไม่ชัดเจนและงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอในการดำเนินงาน ขาดความพร้อมในด้านอาคาร สถานที่ สื่อ อุปกรณ์ที่ทันสมัย การบริหารจัดการศูนย์อาเซียนศึกษาดำเนินการไม่ต่อเนื่อง ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่มีศักยภาพเพียงพอในด้านการใช้ภาษาต่างประเทศและภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน อีกทั้งค่าตอบแทนวิทยากรสอนภาษาหรือครูชาวต่างชาติมีอัตราสูงงบประมาณไม่เพียงพอ และไม่ได้มีการติดตามผลผู้จบหลักสูตร อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน ทำให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่สำนักงาน กศน. กำหนด

ข้อเสนอแนะ

สำนักงาน กศน.

ควรกำหนดแนวทางการดำเนินงาน การใช้จ่ายงบประมาณให้ชัดเจน สนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษาเป็นการเฉพาะเพื่อให้หน่วยงานสามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดและบริหารจัดการศูนย์อาเซียนศึกษาได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม มีการพัฒนาครูและบุคลากรทุกระดับให้มีความพร้อมด้านภาษาและความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน พัฒนาหลักสูตรการศึกษาเพื่อการอาชีพให้หลากหลายและเข้าใจง่าย ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมและขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำนักงาน กศน.จังหวัดและสถานศึกษา ควรดำเนินงาน ดังนี้

๑. ชี้แจงหรือถ่ายทอดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานให้สถานศึกษาและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและเกิดความเข้าใจและปฏิบัติให้ถูกต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒. เร่งดำเนินการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาและเร่งดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจให้กับกลุ่มเป้าหมายและประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนประโยชน์และผลกระทบที่ตนเองและชุมชนจะได้รับจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กำหนดแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดรูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลายและต่อเนื่องสำรวจความต้องการและจัดลำดับความรู้ความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย พัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมและตรงตามศักยภาพผู้เรียน

๓. ควรมีการแสวงหาภาคีเครือข่ายจากทุกภาคส่วนในระดับพื้นที่ทั้งในประเทศและในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนากระบวนการจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพิ่มศักยภาพความสามารถด้านภาษาให้ครู บุคลากร กลุ่มเป้าหมาย เพื่อช่วยลดปัญหาการขาดแคลนวิทยากรด้านภาษา

๔. มีการรายงานผลความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรคจากการดำเนินงานเป็นระยะ เพื่อให้

สามารถแก้ปัญหาได้อย่างทัน่วงที มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีการติดตามผลผู้เรียนว่ามีทักษะเพิ่มขึ้นและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาในการตรวจสอบ

ตามที่รัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนภายในปี ๒๕๕๘ โดยมีประเด็นที่ต้องเร่งดำเนินการ คือ การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ภาษาอาเซียนและภาษาประเทศคู่เจรจาแก่นักเรียน จัดสรรทุนการศึกษาโครงการแลกเปลี่ยนและเปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษาไทยไปฝึกงานในประเทศสมาชิกอาเซียน ขยายความร่วมมือในการถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างมหาวิทยาลัยในอาเซียน พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศสมาชิกอาเซียนและการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน และการให้ความสำคัญกับอาชีวศึกษาและการพัฒนาทักษะอาชีวะ สำหรับประเด็นสำคัญที่ต้องดำเนินการภายหลังปี ๒๕๕๘ คือ พัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล สนับสนุนให้เด็กทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษา ตลอดจนการบรรจุเรื่องธรรมาภิบาลและประชาธิปไตยในหลักสูตรการศึกษา และได้มอบนโยบายเรื่องการพัฒนาศักยภาพสตรีในด้านภาษาให้สำนักงาน กศน. ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการเพิ่มขีดความสามารถสตรีด้านภาษาสู่อาเซียน นั้น

สำนักงาน กศน. ได้มีการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และนโยบายการสร้างเสริมศักยภาพสตรีไทยให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม ในปีงบประมาณ ๒๕๕๖ ได้จัดตั้ง “ศูนย์อาเซียนศึกษา” ในจังหวัดพื้นที่นำร่อง ๑๕ แห่ง (กรุงเทพมหานคร เพชรบุรี ชลบุรี ระนอง สงขลา ภูเก็ต เชียงใหม่ เชียงราย ตาก มุกดาหาร สุรินทร์ นครพนม หนองคาย อุบลราชธานี และ ตราด) เพื่อเป็นการบูรณาการจัดการศึกษาร่วมกับกองทุนเพื่อการพัฒนาบทบาทสตรีและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ สำนักงาน กศน. ได้กำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนให้สถานศึกษาจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา กศน.อำเภอ/เขต ละ ๑ แห่ง ให้ครบทั่วประเทศ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียนและพัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน) และที่สำคัญเป็นการยกระดับความสามารถด้านภาษาต่างประเทศให้กลุ่มเป้าหมายสตรีทุกกลุ่มอาชีพโดยเฉพาะสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีให้สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาอาชีพและชุมชนให้มีความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หน่วยตรวจสอบภายในได้ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินการดังกล่าวที่มีผลต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนที่ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ และเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม การตรวจสอบการดำเนินงานโครงการศูนย์อาเซียนศึกษาจึงเป็นประโยชน์กับสำนักงาน กศน. เพื่อนำผลการตรวจสอบไปพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและประชาชนทั่วไป หน่วยตรวจสอบจึงเห็นเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องติดตามผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน/สถานศึกษาในสังกัด

๒. วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ

๑. เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และปฏิบัติถูกต้องตามแนวทางที่สำนักงาน กศน. กำหนด
๒. เพื่อให้ทราบถึงผลลัพธ์หรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
๓. เพื่อให้ทราบปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการดำเนินงานและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา

๓. ประเด็นการตรวจสอบ

๑. การดำเนินงานศูนย์อาชีวศึกษาเป็นไปตามนโยบายที่กำหนด
๒. การดำเนินงานศูนย์อาชีวศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๔. ขอบเขตและวิธีการตรวจสอบ

ขอบเขตการตรวจสอบ

ตรวจสอบการดำเนินงานศูนย์อาชีวศึกษาจังหวัดนาร่อง จำนวน ๗ หน่วยงาน ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร ตาก ระนอง ตรัง ชลบุรี อุตรดิตถ์ หนองคาย และศูนย์อาชีวศึกษา กศน. จังหวัดและ กศน.อำเภอที่จัดตั้งใหม่ จำนวน ๕ หน่วยงาน ในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร สุโขทัย ชุมพร ฉะเชิงเทรา และหนองบัวลำภู

วิธีการตรวจสอบ

๑. การตรวจสอบใช้เทคนิคการรวบรวมข้อมูลและหลักฐาน ดังนี้
  - ๑.๑ จัดทำแบบสอบถาม สำหรับสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเพื่อให้ทราบถึงขั้นตอนและแนวทางการดำเนินงานของศูนย์อาชีวศึกษา กศน.
  - ๑.๒ สัมภาษณ์ผู้บริหาร/ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
  - ๑.๓ ตรวจสอบเอกสาร แบบรายงานการติดตามความคืบหน้าของการดำเนินงาน
  - ๑.๔ สุ่มลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์
๒. การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล
รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ และจากการสังเกตการณ์ นำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเพื่อจัดทำเป็นรายงานการตรวจสอบดำเนินงาน

๕. ระยะเวลาในการตรวจสอบ

มิถุนายน - กันยายน ๒๕๕๗

บทที่ ๒

ข้อมูลพื้นฐานศูนย์อาเซียนศึกษา

การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ของประเทศไทย นับเป็นก้าวสำคัญที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยการรวมตัวของกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ๑๐ ประเทศ ได้แก่ ประเทศบรูไนดารุสซาลาม กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม เป็นประชาคมอาเซียน โดยมีกรอบความร่วมมือของประชาคมอาเซียนทั้ง ๓ เสาหลัก คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community – AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio – Cultural Community – ASCC) ซึ่งประชาชนในอาเซียนจะมีอิสระเสรีไปมาหาสู่ซึ่งกันและกัน มีการติดต่อสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อทำงานร่วมกัน มีกฎหมายอาเซียนที่เรียกว่า กฎบัตรอาเซียน ดังนั้น ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต้องเร่งดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมของคนในสังคมไทยเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจะเป็นพลเมืองอาเซียนที่มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของประชาคมอาเซียน อันจะนำไปสู่ความเป็นหนึ่งเดียวอาเซียน ดังคำขวัญ “One Vision, One Identity, One Community” หรือ “หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม” การจัดการศึกษา การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสารจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแสวงหาความรู้และประกอบอาชีพ ตลอดจนการเจรจาต่อรองเพื่อการแข่งขันด้านเศรษฐกิจและสังคมในประชาคมอาเซียนอย่างยั่งยืน

สำนักงาน กศน. ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดการศึกษา กิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายทั่วประเทศมีความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมั่นใจ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงได้นำแผนปฏิบัติการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘) ด้านการศึกษาของอาเซียนของกระทรวงศึกษาธิการ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี มติคณะรัฐมนตรีด้านอาเซียน และนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลที่เกี่ยวกับอาเซียน มากำหนดเป็น “ยุทธศาสตร์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงาน กศน.” เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางการดำเนินงานในปีงบประมาณ ๒๕๕๖ - ๒๕๕๘ ให้เกิดผลที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยแยกประเด็น ๔ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับอาเซียน
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ (๑) การเสริมสร้างโอกาสในการได้รับการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
(๒) การเพิ่มคุณภาพการศึกษาตลอดชีวิต
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้เป็นสากลเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดน
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาระบบบริหารจัดการและกลไกที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตลอดชีวิต

ทั้งนี้ ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงาน กศน. ตามยุทธศาสตร์ โดยมีแผนบูรณาการร่วมกันทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ดังนี้

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
๑. สำนักงาน กศน.	๑. กำหนดนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน กศน. เพื่อประชาคมอาเซียน
๒. กลุ่มแผนงาน	๑. จัดทำยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านอาเซียน ๒. จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศด้านอาเซียน ๓. ประสานภาคีเครือข่ายต่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน ๔. กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานด้านอาเซียน
๓. กลุ่มพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน	๑. สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ภาษาอาเซียน กศน.อำเภอ/เขต ครอบคลุมทั่วประเทศ ๒. พัฒนาหลักสูตรอาเซียนศึกษา หลักสูตรภาษาอื่น ๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียน ๓. ออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน ๔. พัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้านอาเซียน ๕. วิจัยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตกับอาเซียน
๔. กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ	๑. จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมอาเซียนใน กศน.ตำบล และ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ๒. จัดอบรมครู กศน.ตำบล และครู ศรช. ๓. พัฒนาคือความร่วมมือภาคีเครือข่ายในประเทศในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมอาเซียน
๕. กลุ่มการเจ้าหน้าที่	๑. จัดอบรมภาษาอังกฤษให้แก่บุคลากรในทุกกระดับ ๒. พัฒนาบุคลากรทุกระดับเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน
๖. หน่วยศึกษานิเทศก์	๑. นิเทศการดำเนินงานด้านอาเซียน
๗. ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา	๑. ผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่น
๘. ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา	๑. จัดกิจกรรมและเผยแพร่ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของกลุ่มประเทศอาเซียน
๙. สถาบันส่งเสริมและพัฒนา นวัตกรรมการเรียนรู้	๑. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมมุมนูอาเซียนในห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดเฉลิมราชกุมารีทั่วประเทศ ๒. อบรมบรรณารักษ์
๑๐. สถาบันการศึกษาทางไกล	๑. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศผ่านระบบการศึกษาทางไกล
๑๑. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มเป้าหมายพิเศษ	๑. พัฒนาระบบเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชนในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ๒. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ฯ เพื่อจัดการศึกษาตลอดชีวิตแก่คนไทยในประเทศสมาชิกอาเซียน

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
๑๒. สถาบันการศึกษาและพัฒนา ต่อเนื่องสิรินธร	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ส่งเสริม (พัฒนา) ให้ผู้บริหาร กศน. มีความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีด้านอาเซียน ๒. จัดการฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ด้านการศึกษานอกระบบ และการศึกษาต่อเนื่องให้แก่บุคลากร กศน. ทั้งในและต่างประเทศ ๓. ส่งเสริมการจัดตั้ง SMART CLC สู่ประชาคมอาเซียน ในรูปแบบ Buffer CLC และ Sister CLC
๑๓. สถาบัน กศน. ภาค	<ol style="list-style-type: none"> ๑. จัดการศึกษาต่อเนื่อง วิธีเรียนทางไกลและการศึกษาตาม อรรถศาสตร์ด้านอาเซียนศึกษา เช่น หลักสูตรอาเซียนศึกษา หลักสูตรภาษาอังกฤษ เป็นต้น ๒. พัฒนาบุคลากรในภาคที่รับผิดชอบเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีด้านอาเซียน ๓. สนับสนุนการจัดการศึกษาด้านอาเซียนศึกษาแก่หน่วยงาน สถานศึกษา กศน. ในภาค ๔. ดำเนินการวิจัยเพื่อการจัดกิจกรรม กศน. ด้านอาเซียน
๑๔. กลุ่มศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ ราษฎรไทยบริเวณชายแดน	<ol style="list-style-type: none"> ๑. จัดการศึกษาให้แก่กลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไป และ ประชาชนในพื้นที่ชายแดน อาทิ ทักษะอาชีพ ภาษาอังกฤษ และภาษาอาเซียนที่สอดคล้องกับความต้องการ ของพื้นที่เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
๑๕. สำนักงาน กศน.จังหวัด/ กศน.อำเภอ/ กศน.ตำบล/ ศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน และสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน. อื่น ๆ	<ol style="list-style-type: none"> ๑. จัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา ศูนย์ภาษาอังกฤษ และ ศูนย์ภาษาอาเซียน โดยมีการจัดทำหลักสูตร และ จัดการศึกษาหลักสูตรอาเซียนศึกษา ภาษาอังกฤษ ภาษาอาเซียนอื่น ๆ และหลักสูตรท้องถิ่นภาษาของ ประเทศเพื่อนบ้านเพื่อการสื่อสาร ๒. จัดมุมอาเซียนในสถานศึกษา ๓. จัดตั้งและพัฒนา กศน.ตำบล/ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ทั่วถึง ทุกหมู่บ้าน/ ชุมชน เพื่อให้มีศักยภาพในการจัดกิจกรรม การศึกษาเพื่อสร้างความร่วมมือและความเข้มแข็งของ ประชาคมอาเซียน ๔. จัดนิทรรศการ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การท่องเที่ยว ฯลฯ ในกลุ่มอาเซียน ๕. แสวงหาความร่วมมือภาคีเครือข่ายในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยมีบันทึกข้อตกลงร่วมกันเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๖ กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับมอบนโยบายในเรื่องการพัฒนา ศักยภาพสตรีในด้านภาษา โดยมอบหมายให้สำนักงาน กศน. ดำเนินการขับเคลื่อน “โครงการเพิ่มขีดความสามารถสตรีด้านภาษาสู่อาเซียน” ให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม สำนักงาน กศน. ได้ดำเนินการจัดตั้ง “ศูนย์อาเซียนศึกษา” ในจังหวัดพื้นที่นำร่อง จำนวน ๑๕ แห่ง (กรุงเทพมหานคร เพชรบุรี ชลบุรี ระนอง สงขลา ภูเก็ต เชียงใหม่ เชียงราย ตาก มุกดาหาร สุรินทร์ นครพนม หนองคาย อุบลราชธานี และ ตราด) เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบาย และเป็นการยกระดับและสร้างเสริมศักยภาพสตรีไทยให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษและภาษาประเทศในกลุ่มอาเซียนได้อย่างน้อย ๑ ภาษา ให้สามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการบูรณาการงานการจัดการศึกษาร่วมกับ กองทุนเพื่อการพัฒนาบทบาทสตรีซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนการเสริมสร้างการพัฒนาศักยภาพสตรีไทย และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมีแนวทางการขับเคลื่อนและวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายการเพิ่มขีดความสามารถสตรีด้านภาษาสู่อาเซียน

สำนักงาน กศน.	สำนักงาน กศน.จังหวัด/ กทม. และ กศน.อำเภอ/ เขต
กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์	สร้างความเข้าใจในพื้นที่
นำนโยบายและยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ	สำรวจกลุ่มเป้าหมาย
๑. สร้างความเข้าใจ	จัดลำดับกลุ่มเป้าหมายและกำหนด พื้นที่ดำเนินงาน
๒. ประชาสัมพันธ์ กำหนดสถานที่เปิดโครงการ	จัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา
▶ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี	เปิดห้องเรียนอาเซียน
▶ ภาคใต้ จังหวัดระนอง	
▶ ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่	
▶ ภาคตะวันออก จังหวัดชลบุรี	
๓. พัฒนาหลักสูตรและสื่อ	จัดการเรียนการสอน
▶ อาเซียนศึกษา	๑. หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ ภาคปกติและ ภาคภาษาอังกฤษ (English Program : EP)
▶ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน เพื่อการสื่อสาร	๒. หลักสูตรภาษาอังกฤษและภาษาจีน
▶ ภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อการสื่อสาร ในการประกอบอาชีพ	๓. หลักสูตรภาษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อการสื่อสาร ไม่น้อยกว่า ๒ ภาษา
๔. พัฒนาแนวทางการบริหารศูนย์อาเซียนศึกษา	๔. หลักสูตรภาษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อการสื่อสารในอาชีพ ไม่น้อยกว่า ๒ ภาษา
๕. เร่งรัดการดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษาให้ทั่วถึง	
๖. กำกับ ติดตามการดำเนินงาน	
๗. ประเมินผลการดำเนินงาน	

งาน/ กิจกรรม และวิธีการดำเนินงานของศูนย์อาเซียนศึกษา

งาน/ กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
๑. การประชาสัมพันธ์	๑. เผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานของศูนย์อาเซียนศึกษา โดยผ่านสื่อรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างกระแสให้ประชาชนและทุกภาคส่วนของชุมชนเห็นความสำคัญของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ๒. ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานของศูนย์อาเซียนศึกษา
๒. การจัดการกระบวนการเรียนรู้เรื่องอาเซียนศึกษา และภาษาต่างประเทศ	๑. สำรวจกลุ่มเป้าหมายผู้เรียน ๒. พัฒนา และจัดทำ ๒.๑ หลักสูตร ๒.๒ สื่อการเรียนรู้ ๒.๓ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ๒.๔ การวัดและประเมินผล ๓. สรรหาวิทยากร
๓. ศูนย์ข้อมูลข่าวสารประชาคมอาเซียน ๓.๑ ภาษาต่างประเทศ ๓.๒ วัฒนธรรม ๓.๓ เศรษฐกิจ ๓.๔ สังคม ๓.๕ การเมือง ๓.๖ การท่องเที่ยว ฯลฯ	๑. ค้นหา รวบรวม เผยแพร่ข้อมูลประชาคมอาเซียนและภาษาต่างประเทศ ๒. ให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารและสืบค้นข้อมูล ๓. ให้บริการสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษา ค้นหาข้อมูลความรู้ด้านอาเซียนศึกษา และภาษาต่างประเทศ
๔. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การท่องเที่ยว ฯลฯ ระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียน	๑. จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม ประเพณี สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การท่องเที่ยว ฯลฯ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียน โดยเฉพาะศูนย์อาเซียนศึกษาที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดน ๒. จัดการศึกษาดูงาน/ แลกเปลี่ยนบุคลากร ประเทศในกลุ่มอาเซียน ๓. จัดทำเว็บไซต์เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน และนโยบายการเพิ่มขีดความสามารถสตรีด้านภาษาสู่อาเซียน ในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ สำนักงาน กศน. มีเป้าหมายจัดตั้ง “ศูนย์อาเซียนศึกษา” ให้ครบทุกสถานศึกษา เพื่อให้สตรีในพื้นที่ชนบท ทุกกลุ่มอาชีพและประชาชนทั่วไปในชุมชนได้มีโอกาสในการพัฒนาและเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาอาเซียนอย่างน้อย ๑ ภาษา ให้สามารถติดต่อสื่อสารและพัฒนาทักษะอาชีพภายใต้โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน โดยกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนให้จัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา กศน.อำเภอ/เขต ดังรายละเอียด ดังนี้

๑. เร่งสำรวจความต้องการด้านการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ และภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อนำมากำหนดหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องด้านอาเซียนสำหรับกลุ่มเป้าหมายตามบริบทและความต้องการของแต่ละพื้นที่

๒. เร่งพัฒนาและจัดทำหลักสูตร สื่อ แบบเรียนการศึกษาต่อเนื่องด้านภาษาต่างประเทศ (ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ และภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายสตรีในทุกกลุ่มอาชีพ ให้สามารถใช้ภาษาต่างประเทศได้อย่างน้อย ๑ ภาษา ตามบริบทและความต้องการของแต่ละพื้นที่ และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียน

๓. จัดให้มีศูนย์อาเซียนศึกษา อำเภอ/เขต ละ ๑ แห่ง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ และภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียน โดยจัดเป็นห้องเรียน แหล่งการเรียนรู้ ศูนย์บริการหลักสูตร สื่อ แบบเรียน ที่มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

๔. ประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานและภาคีเครือข่ายเพื่อร่วมดำเนินการยกระดับความสามารถด้านภาษาต่างประเทศและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียนให้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายสตรีเพื่อให้สามารถใช้ทักษะด้านภาษาและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียน เป็นเครื่องมือในการพัฒนาอาชีพและชุมชนให้มีความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม และรายงานผลการจัดการศึกษาหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องด้านภาษาต่างประเทศ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียน พร้อมทั้งนำผลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานให้เป็นไปตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและบริบทของพื้นที่

บทที่ ๓

ผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะ

สำนักงาน กศน. มีเป้าหมายในการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาให้ครอบคลุมทั่วประเทศเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน) ให้กับกลุ่มเป้าหมายสตรีในทุกกลุ่มอาชีพและประชาชนทั่วไป และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียน และสามารถใช้ภาษาต่างประเทศได้อย่างน้อย ๑ ภาษาในระดับที่สามารถติดต่อสื่อสารเพื่อประกอบอาชีพได้ตามบริบทและความต้องการของแต่ละพื้นที่ ตามนโยบายของรัฐบาลในการเพิ่มขีดความสามารถสตรีด้านภาษาสู่อาเซียน และนโยบายการสร้างโอกาสทางการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อให้การดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษา กศน. บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ในการตรวจสอบการดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษา กศน. ได้กำหนดประเด็นการตรวจสอบ ดังนี้

๑. การดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษาเป็นไปตามนโยบายที่กำหนด
๒. การดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประเด็นการตรวจสอบที่ ๑ การดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษาเป็นไปตามนโยบายที่กำหนด

เกณฑ์การตรวจสอบที่ ๑ จัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา กศน.อำเภอ ครอบคลุมสถานศึกษา

ผลการตรวจสอบ

การจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาสำนักงาน กศน. ได้กำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนให้มีศูนย์อาเซียนศึกษา อำเภอ/เขตละ ๑ แห่ง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ และภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียน โดยจัดเป็นห้องเรียน แหล่งการเรียนรู้ ศูนย์บริการ หลักสูตร สื่อ แบบเรียน ที่มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

การจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา	จำนวนสถานศึกษา(แห่ง)	คิดเป็นร้อยละ
จัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา	๗๕	๖๘.๘๑
มุมอาเซียนศึกษา	๗	๖.๔๒
อยู่ระหว่างดำเนินการ	๒๗	๒๔.๗๗
รวม	๑๐๙	๑๐๐

ที่มา : จากแบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ กศน.จังหวัด ๑๒ แห่ง (จำนวนสถานศึกษา ๑๐๙ แห่ง)

จากการสอบถามการดำเนินงานจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาของหน่วยงานในสังกัด ๑๒ จังหวัดจำนวนสถานศึกษา ๑๐๙ แห่ง พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ได้ดำเนินการตามนโยบายจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาเพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า เผยแพร่ข้อมูล จัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องอาเซียนศึกษา ภาษาต่างประเทศ ตลอดจนให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร สื่อ และแบบเรียน และจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การท่องเที่ยว ฯลฯ ในกลุ่มประเทศอาเซียนให้กับกลุ่มสตรี และประชาชนในชุมชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ โดยส่วนใหญ่จัดตั้งอยู่ภายในห้องสมุดเฉลิมราชกุมารี ห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดประชาชนอำเภอ ในขณะที่สถานศึกษาบางแห่งจัดเป็นเพียงมุมอาเซียนซึ่งมีเพียงสื่อ แบบเรียน หรือสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความ เป็นอาเซียนเท่านั้น ยังขาดวัสดุ อุปกรณ์ หรือเครื่องมือ ในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ และอีกหลายแห่งอยู่ระหว่างดำเนินการจัดตั้ง เนื่องจากสถานที่จัดตั้งไม่เหมาะสมและเป็นเอกเทศ อีกทั้งงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาจัดสรรภายใต้งบประมาณฝึกอาชีพชุมชน ทำให้การใช้จ่ายงบประมาณไม่ชัดเจนและไม่เพียงพอ ในส่วนของศูนย์อาเซียนศึกษานำร่องซึ่งได้รับงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาถึงแม้จะมีความพร้อม ในด้านห้องเรียน อุปกรณ์ สื่อสิ่งพิมพ์ แบบเรียน และเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล แต่ยังไม่เพียงพอ ยังขาดห้องปฏิบัติการภาษา (ห้องแล็บ) และสื่อมัลติมีเดียที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนด้านภาษา

เกณฑ์การตรวจสอบที่ ๒ บุคลากรและครู กศน. ตำบล ได้รับการพัฒนาด้านอาเซียนศึกษา ผลการตรวจสอบ

สำนักงาน กศน. ได้มีการอบรมและพัฒนาครู และบุคลากรในแต่ละระดับให้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักเตรียมความพร้อมด้านอาเซียน ดังนี้

(๑) พัฒนาครูผู้สอนชาวต่างประเทศฯ และครูผู้ประสานงานชาวไทยให้สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ภาควิชาภาษาอังกฤษ (English Program : EP)

(๒) การเตรียมความพร้อมด้านภาษา สำนักงาน กศน. ได้ดำเนินโครงการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษโดยจัดตั้ง “ศูนย์ภาษาอาเซียน” ในพื้นที่จังหวัดน่าน ร่อง จำนวน ๓๒ ศูนย์ เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ครู กศน. กลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนประชาชนทั่วไปให้มีความรู้ความสามารถและทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน) ในระดับที่จะสื่อสารได้จากครูอาสาสมัครชาวต่างชาติ ตลอดจนการส่งเสริมความรู้ผ่านรายการวิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

(๓) การพัฒนาผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนและประชาคมอาเซียน สถาบันการศึกษาทางไกลและสถาบัน กศน. ภาคทั้ง ๕ ภาค ได้ดำเนินการจัดอบรมให้กับกลุ่มเป้าหมาย คือ ครู กศน. ตำบล ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนทั่วประเทศ ตำบลละ ๑ คน และครูอาสาสมัคร กศน. ที่ปฏิบัติงานในศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และศูนย์ฝึกวิชาชีพ จังหวัดกาญจนบุรี “สามสงฆ์ทรงพระคุณ” ในหลักสูตร “อาเซียนศึกษา” จำนวน ๗,๖๐๐ คน เพื่อให้ “กศน.ตำบล” เป็นพลังในการขับเคลื่อนกิจกรรมและจัดกระบวนการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาสู่ประชาชนและกลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

จากการสอบถามพบว่า การพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษและภาษาจีนให้กับครู กศน. และบุคลากร ด้านการสอนภาษาจีนโดยครูอาสาสมัครทั้งครูและผู้เรียนขาดทักษะทางด้านภาษาและขาดผู้ประสานหรือผู้ช่วยครูในการแปลภาษาให้เกิดความเข้าใจ ทำให้ไม่สามารถสื่อสารกันได้ และในการพัฒนาบุคลากรผู้ปฏิบัติงานให้มีองค์ความรู้และสามารถดำเนินกิจกรรมหรือจัดการเรียนการสอนเรื่องอาเซียนศึกษานั้น จำนวนผู้ผ่านการอบรมเมื่อเทียบกับจำนวนห้องสมุดประชาชน กศน.ตำบล และศูนย์การเรียนรู้

ชุมชน ซึ่งมีจำนวน ๙,๕๙๘ แห่ง ยังไม่ครบตามจำนวนแหล่งเรียนรู้ โดยเฉพาะครูอาสาสมัครและบรรณารักษ์ที่มีหน้าที่รับผิดชอบหรือเป็นผู้ประสานงานศูนย์อาเซียนศึกษาไม่ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการศูนย์อาเซียนศึกษา ทำให้ศูนย์อาเซียนศึกษาบางแห่งไม่สามารถดำเนินกิจกรรมอาเซียนศึกษาเพื่อเสริมสร้างความรู้และความตระหนักให้กับประชาชนและกลุ่มเป้าหมายในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เกณฑ์การตรวจสอบที่ ๓ การดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผลการตรวจสอบ

สำนักงาน กศน. มีนโยบายให้ศูนย์อาเซียนศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะเสริมสร้างขีดความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศอย่างน้อย ๑ ภาษา และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียนให้กับกลุ่มสตรีทุกกลุ่มอาชีพและประชาชนทั่วไปในชุมชน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองและพัฒนาอาชีพ โดยให้มีการประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานและภาคีเครือข่ายร่วมสนับสนุนการดำเนินการของศูนย์อาเซียนศึกษา และจัดให้มีการกำกับ ติดตาม และรายงานผล

๑. การจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องอาเซียนศึกษา

จากการสอบถามพบว่า การจัดกิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้ภายในศูนย์อาเซียนศึกษาจะเป็นลักษณะการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลความรู้ด้านอาเซียนและภาษาต่างประเทศ สื่อสิ่งพิมพ์ แบบเรียนเพื่อการศึกษา และเผยแพร่ข้อมูลความรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การท่องเที่ยว ของกลุ่มประเทศในอาเซียนในเชิงสัญลักษณ์ เช่น ธงชาติ ชุดแต่งกาย อาหารประจำชาติของประเทศในอาเซียน และการจัดนิทรรศการอาเซียนเคลื่อนที่ ซึ่งการให้บริการยังขาดสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย สื่อมีรายการซ้ำไม่หลากหลาย สื่อบางรายการไม่สามารถเปิดใช้ได้ และศูนย์อาเซียนศึกษาบางแห่งมีพื้นที่การให้บริการจำกัด สภาพแวดล้อมภายในศูนย์อาเซียนศึกษาแสดงให้เห็นเพียงสัญลักษณ์ของความเป็นอาเซียนไม่สามารถดำเนินกิจกรรมการให้ความรู้ที่หลากหลาย เป็นเพียงศูนย์กลางในการประชาสัมพันธ์เท่านั้น การจัดการเรียนรู้เรื่องอาเซียนศึกษาสถานศึกษาหลายแห่งจะขับเคลื่อนโดย กศน. ตำบล ไปสู่ประชาชนและกลุ่มเป้าหมาย หรือสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับอาเซียนไปพร้อมกับการจัดการเรียนการสอนขั้นพื้นฐาน

๒. การจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ศูนย์อาเซียนศึกษาในจังหวัดน่าน	จำนวนสถานศึกษา	คิดเป็นร้อยละ
ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน (ภาษาพม่า ภาษากัมพูชา ภาษาเวียดนาม)	๘	๕๗.๑๔
ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน	๑	๗.๑๔
ภาษาอังกฤษ	๒	๑๔.๒๘
ไม่ได้จัดการเรียนการสอน	๓	๓๑.๔๓
รวม	๑๔	๑๐๐

ที่มา : จากแบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของสถานศึกษา ๑๔ แห่ง

ศูนย์อาเซียนศึกษาจัดตั้งใหม่	จำนวนสถานศึกษา	คิดเป็นร้อยละ
ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน (ภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน)	-	-
ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน	๖	๔๐
ภาษาอังกฤษ	๖	๔๐
ไม่ได้จัดการเรียนการสอน	๓	๒๐
รวม	๑๕	๑๐๐

ที่มา : จากแบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของสถานศึกษา ๑๕ แห่ง

จากการสอบถามหน่วยงานที่จัดตั้งศูนย์ภาษาอาเซียน และศูนย์อาเซียนศึกษาในจังหวัดน่านและสถานศึกษาที่จัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาใหม่ จำนวน ๒๙ แห่ง พบว่า สถานศึกษาน่านจำนวน ๘ แห่ง ซึ่งมีความพร้อมในด้านงบประมาณ วิทยากร และสถานที่ สามารถเปิดห้องเรียนภาษาต่างประเทศได้ครบทั้ง ๓ ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน เช่น พม่า กัมพูชา เวียดนาม ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ สำหรับศูนย์อาเซียนศึกษาจัดตั้งใหม่ส่วนใหญ่จะเปิดห้องเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารหรือภาษาจีน และบางแห่งเน้นสอนภาษาอังกฤษเพียงภาษาเดียว เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้เท่านั้น ซึ่งวิทยากรผู้สอนไม่ใช่เจ้าของภาษาแต่มีความสามารถสอนได้ เช่น ครู กศน.ตำบล ครูสถานศึกษาในระบบ อาสาสมัครที่มีจิตอาสา ในส่วนของศูนย์อาเซียนศึกษาที่ยังไม่มีความพร้อมเปิดห้องเรียนภาษาต่างประเทศ เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องการจัดหาวิทยากรโดยเฉพาะวิทยากรภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งค่าตอบแทนวิทยากรด้านภาษาหรือครูชาวต่างชาติมีอัตราสูงงบประมาณที่ใช้อยู่ภายใต้งบศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอัตราค่าตอบแทนวิทยากรเพียงชั่วโมงละ ๒๐๐ บาท ทำให้ไม่สามารถเปิดกลุ่มสอนภาษาโดยครูต่างชาติได้ ก็จะทำหน้าที่เป็นผู้ประสานวิทยากรไปจัดการเรียนการสอนให้กับหน่วยงานราชการ เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ นายจ้างสถานประกอบการ โรงงานต่าง ๆ โดยให้หน่วยงานราชการหรือสถานประกอบการเป็นผู้จ่ายค่าตอบแทนวิทยากร

๓. กลุ่มเป้าหมาย

สำนักงาน กศน. มีเป้าหมายพัฒนาทักษะด้านภาษาเพื่อส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพให้กับกลุ่มเป้าหมายสตรีทุกกลุ่มอาชีพภายใต้โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ให้สามารถใช้ภาษาต่างประเทศได้อย่างน้อย ๑ ภาษา

จากการสอบถามพบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา ประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน หรือผู้ประกอบการอาชีพที่สนใจ ไม่ได้เน้นกลุ่มสตรีเท่าใดนัก เนื่องจากขาดการประสานงานกับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อีกทั้งกลุ่มอาชีพสตรียังไม่สามารถรวมกลุ่มกันได้อย่างเข้มแข็ง และบางกลุ่มมาเรียนไม่สม่ำเสมอ ทำให้การพัฒนาบทบาทสตรีไม่เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด

ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นนายจ้างในสถานประกอบการ เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล เจ้าหน้าที่ตำรวจ และบางแห่งสอนให้กับแรงงานต่างด้าว โดยการเรียนการสอนจะเน้นการฝึกทักษะการฟัง พูด เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันและสื่อสารเพื่อการประกอบอาชีพ ไม่เน้นการเขียน การวัดทักษะจะประเมินความรู้ความเข้าใจจากการสื่อสารฟัง พูด ในลักษณะตามสภาพจริงของผู้เรียน และพบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้มีการสำรวจความต้องการเรียนรู้ด้านภาษาตามบริบทของพื้นที่หรือจัดลำดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนหรือกลุ่มเป้าหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ง่าย หลักสูตรภาษาในแต่ละหลักสูตรระยะเวลาในการเรียนตั้งแต่ ๒๐ - ๖๐ ชั่วโมง บางหลักสูตรระยะเวลาในการเรียนนานถึง ๒๐๐ ชั่วโมง ทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาและมาเรียนไม่ต่อเนื่อง

๔. การประสานงานกับภาคีเครือข่าย

สำนักงาน กศน. ได้มีนโยบายให้ศูนย์อาเซียนศึกษามีการประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานและภาคีเครือข่ายเพื่อร่วมดำเนินการยกระดับความสามารถด้านภาษาต่างประเทศและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียนให้กับกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายสตรีเพื่อให้สามารถใช้ทักษะด้านภาษาและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียน เป็นเครื่องมือในการพัฒนาอาชีพและชุมชนให้มีความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการสอบถามพบว่า ศูนย์อาเซียนศึกษาส่วนใหญ่มีการประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานภายในประเทศเท่านั้น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล พัฒนาชุมชน ในด้านการสนับสนุนงบประมาณ สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย (กระดานอัจฉริยะ) และประสานกับสถานศึกษาในระบบในด้านการจัดหาครู วิทยากร แต่ยังคงขาดการประสานการมีส่วนร่วมระหว่างภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคีเครือข่ายในกลุ่มประเทศอาเซียนในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างประเทศในด้านภาษา วัฒนธรรม ประเพณี โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนบุคลากรด้านภาษาระหว่างกันในกลุ่มประเทศอาเซียน

๕. การกำกับ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน

สำนักงาน กศน. ได้กำหนดเป็นนโยบายให้มีการกำกับ ติดตาม และรายงานผลการจัดการศึกษาด้านภาษาต่างประเทศและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานให้เป็นไปตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและบริบทของพื้นที่

จากการสอบถามพบว่า สำนักงาน กศน.จังหวัดมีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการนิเทศติดตามการดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษา แต่ไม่มีการสรุปรายงานผลการติดตามเพื่อให้ผู้บริหารทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการดำเนินงาน และในส่วนของกรรายงานผลการจัดกิจกรรมและการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาส่วนใหญ่จะรายงานผลการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา การจัดกิจกรรมจำนวนผู้เรียนหรือผู้จบในแต่ละภาษาเป็นรายไตรมาสแต่ไม่ต่อเนื่อง ไม่มีการรายงานผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำความรู้หรือทักษะที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือใช้ในการสื่อสารเพื่ออาชีพได้หรือไม่

สาเหตุ

๑. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการศูนย์อาเซียนศึกษายังไม่เข้าใจนโยบายหรือแนวทางการดำเนินงานและกระบวนการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนและประชาคมอาเซียน

๒. สถานศึกษาไม่มีนโยบายการใช้จ่ายงบประมาณที่ชัดเจน ซึ่งงบประมาณในการดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษาให้เจียดจ่ายภายใต้งบศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนไม่เพียงพอที่จะใช้ในการดำเนินงานหรือกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง

๓. สถานศึกษาบางแห่งยังขาดความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ในการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา และขาดสื่อมัลติมีเดีย วีซีดี อุปกรณ์ที่ทันสมัย ห้องปฏิบัติการภาษา (ห้องแล็บ) ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานหรือจัดกิจกรรมให้เกิดประสิทธิภาพ

ผลกระทบ

การที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานหรือนโยบายในการใช้จ่ายงบประมาณที่ไม่ชัดเจนและงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอในการดำเนินงาน ขาดความพร้อมในด้านสถานที่ สื่อ หรืออุปกรณ์ที่ทันสมัย และการบริหารจัดการศูนย์อาเซียนศึกษาดำเนินการไม่ต่อเนื่อง อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษา และวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่สำนักงาน กศน. กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

สำนักงาน กศน.

๑. ควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบและดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

๒. ควรสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษาเป็นการเฉพาะ เพื่อให้หน่วยงานสามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานได้ตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดและศูนย์อาเซียนศึกษาสามารถบริหารจัดการได้อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และพัฒนาศูนย์อาเซียนศึกษาให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

๓. ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้สามารถดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและต่อเนื่อง โดยเฉพาะครูอาสาสมัคร และบรรณารักษ์ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานในศูนย์อาเซียนศึกษา และมีการติดตามผลการนำความรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๔. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องในหลักสูตรภาษาเพื่อการอาชีพให้มีความหลากหลาย ผู้เรียนและผู้สอนเข้าใจง่าย

สำนักงาน กศน.จังหวัด

๑. ควรชี้แจงหรือถ่ายทอดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานให้สถานศึกษาและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและเกิดความเข้าใจ และปฏิบัติให้ถูกต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒. ควรมีการส่งเสริมหรือประสานหน่วยงานและภาคีเครือข่ายในทุกภาคส่วนเพื่อให้การสนับสนุนการดำเนินงาน ตลอดจนสื่อ อุปกรณ์ ที่จำเป็นในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์อาเซียนศึกษา

สถานศึกษา

๑. ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบควรศึกษาและทำความเข้าใจในนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความชัดเจนและมีรูปแบบการดำเนินงานที่ถูกต้อง

๒. ควรเร่งดำเนินการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาและเร่งจัดกิจกรรมให้กับประชาชนและกลุ่มเป้าหมายเป็นไปตามนโยบายและแนวทางที่สำนักงาน กศน. กำหนด เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายหรือประชาชนทั่วไปได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพและนำไปพัฒนาตนเองและชุมชนได้อย่างทั่วถึง

๓. ควรมีการกำหนดแผนการจัดการเรียนการสอน การดำเนินกิจกรรมของศูนย์อาเซียนศึกษา และมีการกำหนดรูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลายและต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายได้เห็นถึงความสำคัญและผลกระทบในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ประเด็นการตรวจสอบที่ ๒	การดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
เกณฑ์การตรวจสอบ	สถานศึกษาจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาได้ครบทั่วประเทศและกลุ่มเป้าหมายที่เป็นสตรีทุกกลุ่มอาชีพและประชาชนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียน และสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการติดต่อสื่อสารเพื่อประกอบอาชีพได้อย่างน้อย ๑ ภาษา

ผลการตรวจสอบ

จากการสอบทานพบว่า ในการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาและการดำเนินกิจกรรมและกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้านภาษาต่างประเทศยังมีข้อจำกัดทั้งในด้านการจัดสรรงบประมาณ สถานที บุคลากร วิทยากร และกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งอาจทำให้การดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษาไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

๑. การจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา

สถานศึกษาจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษายังไม่ครบทุกสถานศึกษา เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านการงบประมาณ และสถานที่ บางแห่งจัดเป็นเพียงมุมอาเซียน การบริหารจัดการภายในศูนย์อาเซียนศึกษาบางแห่งจะเน้นการนำเสนอในเชิงสัญลักษณ์และข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียนมากกว่าการดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการได้เปรียบเสียเปรียบทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อีกทั้งการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานและการจัดกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง ยังไม่สามารถกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายและประชาชนทั่วไปในชุมชนเข้ามาศึกษาเรียนรู้และได้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของศูนย์อาเซียนศึกษาในการสร้างโอกาสและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับอาเซียนและประชาคมอาเซียน

๒. การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร

ครู กศน. ตำบล และ ครู ศรช. บางรายที่ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนให้กับกลุ่มเป้าหมายและประชาชน และครูอาสาสมัคร บรรณารักษ์ ที่รับผิดชอบการดำเนินงานในศูนย์อาเซียนศึกษา ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียนและประชาคมอาเซียน และยังมีศักยภาพเพียงพอในด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน) ทำให้ไม่ทราบแนวทางการจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษา และไม่สามารถถ่ายทอดหรือแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจด้านภาษาระหว่างผู้เรียนกับวิทยากรผู้สอน หรือประสานวิทยากรเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของหลักสูตรให้ถูกต้องตรงกัน และในขณะที่ครู กศน. ตำบลที่ผ่านการอบรมแล้วแต่ยังไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับไปขับเคลื่อนกิจกรรมอาเซียนศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับกลุ่มเป้าหมายและประชาชนในพื้นที่ อาจทำให้ประชาชนและกลุ่มเป้าหมายขาดโอกาสในการเรียนรู้และไม่สามารถพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพได้

๓. การดำเนินงานของศูนย์อาเซียนศึกษา

สถานศึกษาไม่ได้สำรวจความต้องการเรียนรู้ด้านภาษาและไม่ได้จัดระดับความรู้ความสามารถของกลุ่มเป้าหมายตามบริบทของพื้นที่เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและเข้าใจได้ง่าย ทำให้ผู้เรียนไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาและมาเรียนไม่ต่อเนื่อง และศูนย์อาเซียนศึกษาส่วนใหญ่ยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการจ้างครูต่างชาติหรือวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาต่างประเทศและภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนภาษาให้กับกลุ่มเป้าหมายและประชาชนทั่วไปได้ครบทั้ง ๓ ภาษา (ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน) และไม่สามารถจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่จะสร้างแรงจูงใจทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่น มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาและเล็งเห็นประโยชน์จากการเรียนรู้ที่จะเกิดแก่ตนเองในอนาคต อีกทั้งการประสานงานกับภาคีเครือข่ายส่วนใหญ่จะเป็นหน่วยงานภาครัฐราชการเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน แต่ไม่ได้มีการประสานงานกับภาคีเครือข่ายในกลุ่มประเทศอาเซียนในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างประเทศในด้านวัฒนธรรม ประเพณี สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การท่องเที่ยว โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนบุคลากรเพื่อเรียนรู้ภาษาซึ่งกันและกัน

สาเหตุ/ผลกระทบ

๑. การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษาไม่ชัดเจนและไม่เพียงพอ ทำให้การประชาสัมพันธ์และการจัดกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง

๒. ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการศูนย์อาเซียนศึกษาซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างไม่มีศักยภาพเพียงพอในด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน) และภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดหรือเป็นต้นแบบให้กับผู้เรียนและกลุ่มเป้าหมายเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีในการเข้ามาเรียนรู้ด้านภาษาในศูนย์อาเซียนศึกษา

๓. วิทยากรสอนภาษาหรือครูชาวต่างชาติหายากและค่าตอบแทนมีอัตราสูง สถานศึกษาไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะจ่ายค่าตอบแทน ซึ่งสำนักงาน กศน. กำหนดให้จ่ายค่าตอบแทนวิทยากรการจัดการศึกษาต่อเนื่องจากงบประมาณศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในอัตราชั่วโมงละไม่เกิน ๒๐๐ บาท ทำให้ไม่สามารถเปิดสอนภาษาให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

๔. กลุ่มเป้าหมาย ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะผู้ที่ขาดโอกาสทางการศึกษา ยังไม่ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้ด้านภาษาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตนเองอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

สำนักงาน กศน.

๑. สำนักงาน กศน. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เพื่อร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๒. ควรมีการเตรียมความพร้อมบุคลากรทุกระดับให้มีสมรรถนะที่สามารถติดต่อสื่อสารได้ เพื่อสร้างความร่วมมือ เจรจาต่อรอง และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างภาคีเครือข่ายในกลุ่มประเทศอาเซียนในการให้ความร่วมมือ

๓. ควรกำหนดให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะ เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้า ตลอดจนจนปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน และแก้ปัญหาได้ทันที่

สำนักงาน กศน.จังหวัด

๑. ควรมีการแสวงหาภาคีเครือข่ายจากทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและกลุ่มประเทศอาเซียน โดยทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมมือระหว่างกันในการส่งเสริม สนับสนุน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและแลกเปลี่ยนทักษะความรู้ทั้งด้านภาษา ประเพณี และวัฒนธรรม

๒. ควรมีการกำหนดแผนการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน การจัดกิจกรรม การติดตาม ผลผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และนำผลที่ได้มาจัดทำฐานข้อมูลการจัดการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ

สถานศึกษา

๑. สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องตามความต้องการของ ประชาชนและกลุ่มเป้าหมาย มีอุปกรณ์และสื่อที่ทันสมัยไว้ให้บริการสืบค้น และจัดกิจกรรมเสริมสร้างความตระหนักโดยให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและผลักดันการดำเนินงานของ ศูนย์อาเซียนศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์

๒. สถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกเพื่อให้ประชาชนและกลุ่มเป้าหมายได้ทราบถึงเจตคติของการดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษาและประโยชน์ที่ตนเองและชุมชนจะได้รับ และให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

๓. สถานศึกษาควรสร้างภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ทั้งในประเทศและในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนากระบวนการจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพิ่มศักยภาพความสามารถทางด้านภาษาให้ทั้งครู บุคลากร กลุ่มเป้าหมายและประชาชนทั่วไป เพื่อช่วยลดปัญหาการขาดแคลนวิทยากรด้านภาษา

๔. ควรมีการสำรวจความต้องการพัฒนาทักษะด้านภาษาและจัดระดับความรู้ความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้การจัดหาหรือพัฒนาหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอนตรงตามศักยภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง

๕. ควรมีการสรุปและรายงานผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอน ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการ มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และมีการติดตามผลผู้เรียนว่ามีทักษะเพิ่มขึ้นและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ภาคผนวก

เอกสารอ้างอิง

๑. ยุทธศาสตร์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงาน กศน.
๒. การเพิ่มขีดความสามารถสตรีด้านภาษาสู่อาเซียน
๓. นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗

รายชื่อสำนักงาน กศน.จังหวัดที่เข้าดำเนินการตรวจสอบ

๑. สำนักงาน กศน.จังหวัดตาก
๒. สำนักงาน กศน.จังหวัดกำแพงเพชร
๓. สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย
๔. สำนักงาน กศน.จังหวัดสมุทรสาคร
๕. สำนักงาน กศน.จังหวัดชุมพร
๖. สำนักงาน กศน.จังหวัดระนอง
๗. สำนักงาน กศน.จังหวัดตราด
๘. สำนักงาน กศน.จังหวัดชลบุรี
๙. สำนักงาน กศน.จังหวัดฉะเชิงเทรา
๑๐. สำนักงาน กศน.จังหวัดอุดรธานี
๑๑. สำนักงาน กศน.จังหวัดหนองคาย
๑๒. สำนักงาน กศน.จังหวัดหนองบัวลำภู

